

گلشنِ گلشن

Ketabton.com

بهاره گلشنی خندانده کوی

اظہار اللہ اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Jonson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. .... His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کبھی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڅي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعه "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: که کوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتیب: محمد اياز غزل، شکیل احمد نایاب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکیم، پروفېسر سید ایوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پریس: انصاري پرنټنگ پریس محله جنگي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قیمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لیکرار اردو خانگه اسلامیه کالج

پېښور یونیورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایئکو تہروتہی او نیوکی

دُ هایئکو ساخت او هیئت خہ دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زہن و لہی دہ . خہ تاریخ ، ثقافتی او سماجی پس منظر لری او پنتو ادب تہ کلہ ، خٹکہ او لہ کومہ راغلی دہ . ددی وضاحتو نو بچنی ضرورت نہ دے پاتی شوے . خکہ چہ اوس دُنیا دُ نورو ژبو او ادبیاتو نہ قطع نظر دُ پنتو ژبی او ادب دُ سر نقادانو او ادیبانو ہم پہ دی حوالی سرہ دومرہ ضروری مواد او اہم معلومات مخی تہ راوری دی چہ دوبارہ ذکر بہ لہی نوستونکی دُ تکرار دُ بی خونندی او دُ نظر دُ ستومانہی سرہ مخ کری . گنی نو دی سلسلہ کنبی زما مضمون چہ زما دُ هایئکو رومی مجموعہ "راتہ غور و نو کنبی بنگری شہنگوی" کنبی چاپ شوے دے . باید چہ اولوستی شی . او بیا پہ تہ تہہ دُ بناغلی محمد یاز غزل صہب تفسیاتی مقالہ چہ دُ هقوی دُ هایئکو پہ مجموعہ "دُ بناستونو دُ صحرا وریخی" کنبی موجودہ دہ

پہ دی حقلہ کنبی کشاپی هوارولپ شی .

خکہ نو دلته زما مقصد دُ هایئکو پہ تیکنیک خہ تحقیقی مضمون یا مقالہ لیکل نہ دی بلکہ دُ هغی اختلافاتو سراسر ہم نہ بلکہ سرسری شان جاج اختل دی . چہ دُ تہی پہ مرستہ او دُ هایئکو پہ غندنہ کنبی مخی تہ راغلی دی . مکنہ دہ چہ پہ دی لپ کنبی زہ دُ هایئکو خہ فنی او تیکنیکی اہخونہ ہم پہ گوتہ کری . ولپ حیثیت بہ لہی دُ بحث دُ غوبنتی او موضوع دُ تقاضونہ زیات هچ ہم نہ وی او زما دُ خبری سرہ بہ بچنی نہ متعارض کنبی چہ گنی زما دا لیک پہ هایئکو باندی منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نہ دے .

تر اوسہ پوری چہ دُ هایئکو پہ مخالفت کنبی کوم لیکونہ زما لہ نظرہ راتہر شوی دی هغو کنبی سنجیدہ او غیر سنجیدہ هر دوہ قلمہ ذہنی رویو برخہ اختل دی دہ . دی لپ کنبی چہ غیر اصولی او دُ هایئکو دُ صنف سرہ بہ حسد ، عصبیت او بی علمی باندی مینہی بی خایہ مخالفتو نہ پہ نظر راغلی . هغہ زہ دُ خپل بحث نہ خکہ او باسم چہ داسی ذہنی رویی دُ ژوند او ادب دُ غوبنتو نہ صرف خنہ دہ بلکہ دُ نا اہلی دُ پتولو پہ هخہ کنبی دُ تہی پہ اویدو دُ توپک ارغودلو نادانی دہ او دُ تہی سرہ دُ دہمنہی کولو لاری هوارول دی .

ایتہ دُ تہی او هایئکو دُ تقابل پہ نتیجہ کنبی چہ کوم اصولی اختلافات یا بنیادی استدہنی مخی تہ راغلی دی . باید

رد عمل بنکاره کړو۔ د مثال یو څو نمونې دا دي:

”چاڼ تک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمنامی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو پٹے کی
 وسیع القبلی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ:

”مون خلیق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے چی پہ
 پہ خیل وخت خرابوی۔ خلی خلق خو تروی پوری
 وائی چی تپہ شاعر ورکوی او ہائیکوی لا ژوندے
 کوی مطلب دا چی د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی۔“

دحیرا نسیا خبرہ دا دہ چی گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کړه چی گنې انظار الله انظار پہ فای ژوند
 کبې د تپہی د اہمیت نہ انکار کوی د خبرې مطلب صرف او سر
 دو مرہ و چې ہائیکو پہ تخلیقی سطح د فرد د انفرادیت نھی نہ
 کوی او خود نمائی چی د تخلیق کار فطرت دے ورتہ ہائیکو
 کبې د تسکین موندلو زیاتی موقچې پہ لاس وړی گنې نو
 دغہ معترضین دی پخپل گروان کبې سر دتہ کوی او اودی
 وائی کہ چری د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپلہ نامہ نظم
 نشر، غزل، ہائیکو، افسانہ، ناول، خاکہ، نکل وغیرہ لیکي نو

چی جائزہ یی واخستے شي۔ خولہ هر څه نه وړاندې زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چی د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما پہ خپل
 مضمون ”ہائیکو د پنتو ادب کپیو تیر“ کبې ورکړی دی ہنہ
 دی لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دی پہ بیا بیا
 پی حایہ گردان نہ کوی گنې نو او دی بنائی چی زہ پہ خپلو
 انتقادی معروضاتو کبې پہ کوم کوم مقام تیندک شوے یا
 پہ کومو کومو حایونو کبې تیر وتلے یم۔ زلسے نقاد بناغلی
 ازاد اشغری صیب پہ دی باب کبې لیکي۔

”راتہ غوب ونو کبې بگړې شپنگوي، نوم ہم
 بنایستہ او د تاپول گتې اپ ہم بنایستہ ..... د
 اکثر و ملگرونہ چی ما کوی تبصرې پری ولوستی
 یا واؤرېدی د غنې پہ باب بہ زه څه ووايم، خو
 دا بہ ووايم چی کہ د انظار د کتاب سر مقالہ پہ
 غور ولوستے شي نو پہ دی کبې ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپارہ مواد شته۔“

ما پہ خیل ذکر کړے شوی مضمون کبې د ا حقیقت څرگند
 کړے وو چی:

”د تپہی شاعر ورک وی او د ہائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وی۔“

لهذا گڼو ناقدینو ددی خبرې پہ ترحیح کبې سنجیدہ او طنزیہ

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائ د
 دې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کې د زمکې او اسمان فرق د
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړې چې
 هايکو په اخاي تناظر کې د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي شوېه. ميرے خيال میں تهپې کې
 جو عالمي پذيرائي شوېه هه وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نہیں ہوئی۔ هې وجه هېه که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپې پرکړېه هېه اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کړا
 هېه.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يوځانې هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالمي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای و کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستانې دي چې د هغوی ټاکلې شوې مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

رنگ د ادب د خپل نظر يې ته زيان ورسای. زه هم د داسې رجحان مدمت کوم خو زما په خيال چې بناغلي مشتاق مجروح شاه ته د فحش گويي نسبت کېدای دے او بيا يې د ثبوت په طور کوي نموني وړاندې کړي دي پهنې کېدې د ښکاره تېروتنو ښکار شوي دے. زما مقصد هرگز د يو غلط رجحان وکالت کول نه دي خو د حق او باطل ترمنځه فرق نه کول راته هم يو دغه خيانت ښکاري.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اني اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحروف د خپل خاص تنقيد ي چېرې کلي کوي دي. ليکي:

در حقيقت فحش گويي يا فحش کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لوسته جرم دے. چې د هوس ناکي، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سرې سترگې توروې. پدشکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلمي جهاد پکار دے بلکې داسې حال کېدې توره وپتل زيات مناسب دي البته که ددغې عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ بېلابېلې او ښوولې شي. يا د معاشرې بربنډ او لغز اېښود پکښې په داسې هنر او غنډله شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېږي نو دا به فحش لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فاصله کوي. اوس که يو لمس پرست "بهشتي زېور" ته

"نن اني اينلا کو ميتو نژي هوم کېدې زېر پېدلې غځي هائيگو د غمناکي اعلي ترينې نموني دي بلکې دا ښه په د شوق سره وپلې شوې اني اينلا کو ميتو نژي هوم کېدې زېر پېدلې خو هائيگو ته بيلو پرنتې وپل مناسب دي"

وړاندې ليکي:
"په شاهده کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د قلمي شاعرانو نه علاوه بل چا نه فحش گويي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف دے چې غځي ليکو نکلېو د فحش گويي د پاره خاص کر دے"

زه دا وپل نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دې خپله اعلي و ارفع ادبي عصبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې فحش گويي واقعي چې د غځني وړ اقدام دے دغه

ڪرڻي له سر راوڙه ناداني گهڻي
گهڙڪ چي ڏڪوئي چرگي نه ماتهن پري
ورله به پوزه ڪڻي بنهه ورڪوي

چي پکڻي ڏجڻ اوسن قانوني اڀڄ به تشيبي انداز
ڪڻي وڙندي ٿوڙي ڏي اودا حڪمت پکڻي بيان ٿوڙي
ڏي چي به بنحو پري نه ڏي ستول پڪار گهڻي نو مازغه ٿي
خواب ڏي ٿي. خونخاهي مشتاق ته پکڻي بڻڪاره غماشي
بڻڪاري اوس ڏي دوستون ڪي پڇيله اوڙائي چي غماشي زما به
هاڻيڪو ڪڻي ده ڪنه ڏ ٻياغلي معترض به ذهن ڪڻي.

بحر تقدير ڪه زما به هاڻيڪو ڪڻي ڏ جيايائي حياتي ڏ
ادراڪ او اظهار سره سره ڏ غماشي عناصر به لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفر الله خدا ٿي ته ڏي توڙي
وي. بلڪي زه ڏ دا رنگ هاڻيڪو ڏ Disonه ڪولو اعلان ڪوم.

البته ڏ ٻياغلي مشتاق مجروح صيب دا دعويٰ بهي بي
خاڀه ده. چي گهڻي به ڊڻتو ڪڻي ڏ فلسفي شاعرانو نه، علاوہ
بل چا غماشي نه ده خوره ڪري مگر هاڻيڪو ڪڻي ڏ اوسي
ڪڻي.

زه پوڻتاه ڪوم چي ايا خوشحال خان خٽڪ بابا فلسفي
شاعر ۽ اوڪه نه، ڪه جواب ٿي نفي ڪڻي وي نو بيا ڏ هغوي
به شاعري ڪڻي چي ڪومي ناروا شوخي او اسپر شونه دي تر
ڪومه پوري ٿي ٻياغلي ۽ يقيناً defend ڪول ٿي.

ڪوڪ شاستر وائي نو به ڏي ڪڻي به تصور ڏچا وي (هنڌا
دوه ڪڙيون نه به ڏي سلسله ڪڻي ڏ پر اهم ڏي يو موضوع
او بل موضوع ته اڀوچ. اوس ڪه يو بنهه خيال ته غلط
اڀوچ اوڻي نو بنهه خيال به به ڏي سبب نه ڪندل ڪڻي
چي ڪڻي ناروا اڀوچ ورته اوڪر ٿي بلڪي ڏغلطو اندازو
سر غوثول به عين انصاف وي.

ٻياغلي مشتاق مجروح چي ڏ راقم المعروف به ڪومو
هاڻيڪو باندي ڏغش ڪويي تهمت ڳول ڏي ڏ نموني به
ڇول تري يو دوه هاڻيڪو وڙندي ڪڻي.

واده ڪڻي پام ڪوه ناوخته نه ڪري
چي استعمال ڪڻي ٿي اوبه نه راڻي
نو ڏ ڪوهي ٿوڙي چيني اوچي ٿي

زه نه پوهينم چي آخر ڪوم داخلي انتشار ٻياغلي ڏي
ڪجهه معنيٰ نه را او پارولو چي نقل ڪو ٿي ٿوڙي هاڻيڪو ڪڻي
غماشي ده. چي نه ٿي لفظياتو ڪڻي ڏ هوسناڪي ڪه ترغيب
ٿي اونه ٿي معنيٰ ڏ شهوانيت چغلي خوري البتہ ڪر ڪنده
پکڻي ڏ خاتم الانبياء ^{عليه السلام} ڏ وينا دا مفهوم ڏي چي نچ
ڏي بالغ ٿي نو واده ورله اوڪر ٿي. ڪله چي زما به خيال
ورستو تري ڪڻي پيچيدگه هم پيدا ڪند ٿي.
بله هاڻيڪو :-

دو ٻيڙه خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي ڏٺي ڏيکاري
 نه صرف قابل ڏس. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خوگي هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٽيپي اوربدي او
 لوستي دي او يا گني ڏٺي لغاشي ورته لغاشي نه ٺڪاري.
 ڏنقل کفر، کفر نه باشد په مصداق ڏ بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٽيپي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا دڀخوا ٽيپي هم نه دي بلڪي ڏ ڀنتو ٿي
 مشهور ٿي او معروف ٿي دي جي مستند و مطبوعه ٿي
 کني شمير ل کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کپه
 ورکه غمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله ي اخلي بم الله کپه
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکپه
 ماله ي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا ڏ رشو نه چونگ ڏس. هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٽيپو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به سني جي په ڀنتو ٿي کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کپي بلڪه ڏ ڀنتو ٿي کلاسڪ او
 کلاسيڪي دواپه قومه شاعرانو ته ڏدغه اعزاز پٽڪي په سر
 ڏس. او دا جي ٽيپه هم ڏ لغاشي ڏ زد نه ڀي نه ده پاڻي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي ڏ يو تصوير دوه جدا جدا
 اڀخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که ڏجنس
 صحت مند اڀخ واخلتي شي. نو ڏ جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اڀخ جي موضوع جوڙه شي نو لغاشي
 به تري سازي بي - دغه وجه ده جي ڏ جدا ٻاٽو په غور ٽنگ
 کني حئي وخت په دواپو کني ڏ امتياز کرينه رابنڪل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن ڏ هر قومه الائنس
 نه ڀي سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيد کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوي ڏس.

ڏاڻي اينه کوهائيو ليکونڪي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونڊ ڏ ڀنتو نوو ليکونڪيو ڏ هائيوگوطرف ته
 مخه کپي ده او پکار هم ده ڏ هني وجه ڏا کٽو
 اسرار صلح دا بيانوي جي په ڀنتو کني زمونڊ
 متقدمينو دومره خه وٺائي دي جي اوسنو ليکونڪيو
 ته جي خه پر ڀني نه دي نو ٽڪه دوي په دي
 نو وارد صنف کني ڏ ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وائي جي هائيوگ ليکونڪي مانه
 ٽول سائيوگ ٺڪاري زما يو بل ملگر وائي جي

شوي ده. چې متقدمينو ورته د وېلو دپاره هېڅ نه دي پرېني اصولاً غلطه او غېر تحقيقي ده او ددې حقيقت منلو نه سترگې پټول دي. چې گڼې د هر دور د ادب خپلې تقاضې اسلوب، وگڼ، نفسيات، حوالې او غوښتنې وي.

نن چې په ادب کې د علامت، سريلزم، ترقی پسندی او ازم، تجریدیت او ازاد خیال د تلازې وغېره کوم فکري او ټکنیکي تحریکونه راپورته شوي دي. او شعري او نثري ادب یې کومې ارتقاء او ارتفاع سره مخ کېږي د متقدمينو د هغې خوب هم نه و لیدل او د هغوي د خیال په حاشیه کې هم چرته دغه امکانات نه برېښېدل زه د اتمې چې زمونږه کلاسیکي شاعرانو پښتو ادب ته مستقل او پاڅنه بنیادونه وربخښلي دي او راتلونکي کول ته لارې اسانې کړي دي خو دا دعوی چې گڼې د شعر او ادب د ارتقاء سفر هغوي د موضوع او فن په اعتبار داسې کمال ته ورسوو چې بل چاته یې پکښې هېڅ نه دي پرېني زیات او سینه زوري ده.

ډاکټر صېب زمانه زیات په دې خبره پوه دے چې نن او پرون کېني فرق وي نن چې دنیا د کومو پېښو سره مخ ده او کوم نوي نوي علوم او فنون په کېني متعارف کېږي یا کوم سائنسي ایجادونه او تجربې پکښې کېږي هغه د متقدمينو زمانه کېني چرته دے او چوونکې ادب ماضي سره سره د

سړپه ولې د ادبي اصنافو قات راغله دے چې اوس د جاپاني صنف نه کار اخستې کېږي. چارېته مړه شوې ده، رباعي نښته، قصیدې ختمې دي پکار ده چې زمونږ شاعران دغه خپل اصناف را ژوندې کړي او که خامخایه دي اصنافو کېني طبع آزمایي نه شي کول نو د پښتو خالص خپل صنف ټپه چې د هاینکو نه مختصره هم ده په هغې کېني دي طبع آزمایي کوي.

زه خپله هم دا غواړم چې ټپه دي او لیکلې شي خو په دې کېني څوک څه کول شي چې اوس نوے کول د ټپې په مقابله کېني د هاینکو تخلیق له زیاته ترجیح ورکوي. لهندا پکار دي چې ددې عمل په ورستو دي نفسیاتي عواملو او د عصري غوښتنو ته پام وړ او گرځول شي او بیا دا چې لولې تحریکونه په مخالفتونو نه مري بلکې نوره وده او زور مومي. بحر کف د ښاغلي مضمون نگار د حوالې ددې لیک نه قدم په قدم د هاینکو صنف سره د هغوي د لاشعور هغه پټ عناد راڅرگند کېږي چې د اتنی اینډ کولیکو باعث او محرک گرځېدل دے. بیا هم ښاغلي مجروح چې د محترم ډاکټر اسرار په حواله کومې خبرې کړي دي زه پرې اعتماد کوم اوس هغوي پوهه شه او ښاغلی ډاکټر اسرار. البته دا خبره چې نو وار د صنف هاینکو ته د نوو ټیکونکیو ځکه مخه

عصري او زماني پښتو په نبض گوټي بډيي. (رضا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صيب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد وکي جوړ به شي په اعصابو لکه د خپسي ناست وي. دا حقيقت هم دې چې دا سي سوچونو پښتو ادب ته لوسته زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دے چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼي د بړه نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي حقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندل شو دي بلکې ادبي دنيا کښي منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمبني انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايکو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هغې بهتان طرازي يوه کرې ده چې د هايکو غنډ وکړي يې وخت په وخت په ځنډ نه ځنډ شکل کښي کوي. زه نام چې بناغلي واکور صيب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکټري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي چې بناغلي واکور اسرار صيب چرته هم پروفيشنل سايکالوجي نه پاتې شوه. بلکې د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکښ هم نه دے کړے او نه د هايکو د رغورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايکو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه چې علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايکو د قافيه د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چېرې په ادب ورته زه دا وپل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله اوتی آف فیشن کونو کپنی او بالفرنس
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کرے شی نو ممکنه ده
 چی شوک دا هم اووایی چی د غزل لیکو نکی خپل وی د کمال لیکو نکی
 دل اول وی او د تپنی خالق کپی وی عالی هند القیاس ولی دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پر پوتی حربه او وسیله وی
 او هغه مزاج چی نېغ په نېغه د یو انسان یا د یوې طبیعتی
 جذبات او احساسات زحیی کوی. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هچ سمون نه لری.

تر شو پوری چی د ای ایسا کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلی شتاق مجروح د یو بل ملگری دوی احتیاج تعلق
 دے چی کنی چاربتنه 'قصیده' رباعی او تپه خه مره
 شوی خو نه دی چی لیکو نکی چاپانی صنف هاینکو لیکي.
 د پری حایه په دی چی یو هاینکو لیکو نکی هم دا نه
 وی وپلی چی شوک دی په گوته شوی دخی اصنافو کنبی
 طبع آزمایی نه کوی ددی اعتراض نوعیت بیچی دا سپی دے که
 چی شوک اووایی چی لو بناری دی کرکت 'هاکی' جناسنگ او
 سکواش وغیره نه کوی. بلکې ددی په خاے دی کشتی
 میرغپ کبابی او گولی رسته وغیره کول شروع کری چی
 چرته روایت ئی ختم نه شی. بله لویه د افسوس خبره دا
 ده چی د "هندا ماکنزم" غوندي د ضعیف تحقیقی کتاب
 لیکونکے بناغلی شتاق چی د کوم ملگری په حواله خبره کری

۵۰ - نو د هغه هېچ نوم ' ادبی حیثیت او درک ئی نه دے په
 گوته کرے چی د تحقیقی اصولو خلاف او ادبی دیانت نه
 قیسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلی شتاق مجروح د
 یو فرمی کردار په خوله کنبی خپله ژبه ایبې ده او په
 پوی تراشای شوی مجسمه کنبی ئی د هاینکو خلاف خپل
 ذاتی جذبات وراوندی کری دی خو سرے شه اووایی زمونږ
 قایمی مزاج داسی جوړ شوے دے چی مونږ مری راژوندي
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفیسر بناغلی داورخان داؤد په خپل یو مضمون کنبی
 د هاینکو او تپنی د هیئت د اختلاف په حقله لیکي:
 "خنی محققین د تپنی د هاینکو سره نزدی تعلق
 په گوته کوی خو که وکتے شی نو بنیادی لحاظ
 سره دی دواړو کنبی د هیئت په لحاظ د پری زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپانی ادب یو مشهور صنف
 دے. که د تپنی ددی د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم ددی په اختصار او جامعیت کنبی دے
 خو هاینکو کنبی صرف درې مصرعی وی. رومی
 مصرعه کنبی پنځه، دوهمه کنبی اووه او دریمه
 کنبی پنځه سوتی اهنگونه وی یعنی دا ټول نظم
 اوولس سوتی اهنگونه لری. رومی او دریمه
 مصرعه ئی برابره او هم قافیہ او دوهمه یا منحنی

ي د دوو صوتي اھنگونو سومره د دوي فنه او برده وي يعنې ھاينگو د ھيت او موضوع دواړو په لحاظ د مخصوصو شرائطو پابنده وي۔

د ھاينگو د صوتي اھنگ نظام د بحر متقارب ددي ارکانو مطابق کېدے شي

فعلن فعلن فع	=	۵
فعلن فعلن فعلن فع	=	۱۰
فعلن فعلن فع	=	۵

خو ددي برعکس د ټپي د دوو مصرعو د صوتي اھنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دي ډول دے
۲۲ = ۱۳ + ۹
نہ

د پروفېسر صېب فرمودات په سرسنگونو خو چرې نيمگړتيا کافي په کېني محوسېږي او يو ځای نيم کېني په کېني د تحقيقي سپرټي خلاف د سهولت احساس هم پتې پتو په کوي ددي نه علاوه د هغوي د حوالي دا ليک يوفيني تيندک سره هم مخ شوي دے۔

معلومېږي دا چې پروفېسر صېب د ھاينگو ھيټي ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ټکنياکي ارتقايه په نظر کېني نه دے ساتي گني نو ھاينگو به ي د اوولسو چيو او ۵ - ۰ - ۵ د ترتيب په حکمي او حتي تقسيم کېني نه داوسله يا دا هم ممکنه دے چې دي سلسله کېني پروفېسر صېب

بيني رجعت پسندانه ادبي ذھنيت لري چې د ھاينگو د صنف نه د يو خاص مکتبه فکر ټاکلے شوي قيود او حدود نه پورته کول غواړي۔ گني نو د جاپان ورمېنه ھاينگو يکونکي باشو او ورستو ناقدينو چې ماسولو کاشيکي په کېني اهم دے۔ دغه ترتيب حرف اخر نه دے کولے او بيا په عالمي ادب کېني د يوې مصرعي 'دوو مصرعو او درې مصرعو ھاينگو ليکلو تجربې هم شوي دي۔ کېدے شي پروفېسر صېب ته هغه د اتفات قابلي نه وي بکاره شوي ولي بيا ي هم وضاحت لارزي پکار و۔

بحر حال پروفېسر صېب چې د ھاينگو دپاره د بحر متقارب د ارکانو کوم ترتيب منلے دے او په مثال کېني ي د ھاينون صياد صېب کومه ھاينگو وړاندې کړي دے۔ دواړو کېني هېڅ تړون او نسبت نشته 'ھاينگو په پښتو ژبه کېني دے چې د زميه اوزانو دغي قمونو سره هم اھنگي نه لري او مطلق د بحر متقارب په بنودې شوي بحر نه مقطع کېني حکله چې د پښتو ژبې او ھاينگو ځانته يو مزاج دے او د هغې په دغه تجويز شوي بحر باندې بيخي تقطيع نه کېږي۔ ھاينگو دے۔

هدرد ي نوم دے
په مينه نه پوهېږي
ساده ماشوم دے

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په خاني موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښتي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد داده چي پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چي پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چي د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم خا نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتي کښي چي پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعایت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

”د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړي چي دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون خا شوه دے؟“

زه منم چي د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چي گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چي د
 هغوي دا خيال نه وي خو په يک کښي يې دي طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دي موقعه به
 دا خبره کول هم يې خايه نه وي چي گڼي د هايکو بن بڼادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چي د تن هايکو کښي ارتقايي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړي ده چي تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستاي
 دي او داسې هله کښي چي په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتني په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېد دے.

پاتي شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چي هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه واي نو په دي سلسله کښي

درشل پر ٻڌي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن ڇڏيه ددغو سلسلو
 کري رڳو ڪيئي رايو ڄاڻي ڪري البته دا رعایت پکيئي لازمي
 ساڻي ڇي ڄڻ ڏاڻي ڪيئي ٿوري يا ڪيئي پکيئي پر ٻڌي ڇي
 په تصوير جو روڊو ڪيئي مرستيالي ثابتي ٿي. او ڏ مضمون
 ڏ نيگريٽيا احساس په ورستو او تمبوي.

په دي لڳي ڪيئي دا خبره هم ڪهڊ ڏ ٿي ڇي ڇي اصنافو
 ته ڏ ڄڻي خلقو زيات ملان او رجحان وي نوڪه ڇا ته
 داڻي محوسلڻي نوڄه ڏ فڪر مندي خبره نه ده او
 نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتيدو نه دا ثابتي ڪيئي
 ڇي هغه دي ڇا ڇا مافوق الاصناف او ڪرڻي. هغه ڪه ته
 وي ڪه هائڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
 په شعري مجموعه مڪا (ڇي) ڏ پڻو ٿي اولي ڏ هائڪو
 مجموعه ده) ڏ هائڪو ڏ صنف خلاف خيل كوم خيالات
 حرڪت ڪري دي. ڏ هئي لب لباب دا ڏ ڇي ڪيئي اشعيل گوهر
 خيل ڪيئي شاعرانه خيالات په دغه پيرا په ڪيئي ضائع ڪري دي.
 ڏ ڇي ٿي خبره دا ده ڇي بناغلي سائل اخر دا ڇڪه مناي
 دي ڇي ڪيئي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي اوڪه ڏ يو معلوم هيت په چوڪا ڪيئي تخليقي
 جذبه خيل اظهار او ڪري يا له ڄان سره ڏ رائج اصنافو
 نه بيبل ڄڻي شکل راوري نو خيل اقاديت به او بائي. م

عرض ڏ ڇي هر دري مصره اين نظم هائڪو نه وي ڄڻ
 ڇي ڏ هائڪو خيل داڻي ساختيا ڪرڻ وڙه 'نفسيا ٿي ماهيتون
 تيڪنيڪي غوبنتي او داخلي اڻخونه دي ڇي عام دري مصره اين
 نظرونه ٿي په اسانه نه ٿي زغله.

ڏ مڀنڻي سلسلي شاهين خيال ڏ ڇي هغوي ٿي
 ووري نو دا اڻپينان ورته او ٿي ڇي خبره سرته اورسپه
 خود هائڪو ڏ اورسپه ونه پس ورته داڻي محوسلڻي
 ڇي ڄڻ خبره لا پاتي ده او يو قسم ڏ تندي او تشڪي
 احساس ورته ڪيئي.

چونگي مڀنڻي سلسلي شاهين ڏ روهي سندرو
 سلسله ڪيئي په پڻو تهو راڻو لوڊو ڪيئي بلا وخت صرف
 ڪڙ ڏ ڏ ڏ دغه رنگ دغ ڇوڻ اولي صنف سره ٿي نوره
 هم زياته دا ڇڪي او ترون پيدا شو ڏ ڏ ڄڻ ورته
 داڻي احساس ڪيئي. ڪڙ ڏ ٿي ڪه هغوي ڏ هائڪو دوستو
 له هم ڏ خيل قيمتي وخت ورڪيو نو ڏ تندي او نيگريٽيا
 احساس به ورته بيان ڪيئي او ڏ هائڪو په سلسله ڪيئي
 به ڏ خيل زور موقف نه لاس په سر ٿي. ڄڻ ڇي
 كوم ڄڻ ونه عموماً په عادتونو ڪيئي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائڪو تيڪنيڪ هم ڄڻ دا رنگي ڏ ڇي
 ڇي سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا په

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هِر رُوحِ دُ خِدَائِي پِه قَدَرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْبِنِه اَوْ اَتَقَابِ پِخِلِه كُويِ نُو مَعْقُولِه خَبِرِه دَا دِه عِجِي
 هِر تَغْلِيْقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُوْعِ فِطْرِي اِمْتِنَاحِ تَه پِر پِغُوْدِي
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَاطِ بَه اِي لَه بَرْمَه اَوْ غُورِخُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هِم نَه دِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَار تَه اِخْتِي
 كِنِي . بَحْرِ مَالِ كِه يُو تَغْلِيْقِي غُورِخُوكِ دُ هَايِكُو پِه رَايِه
 كِنِي حَانَ بِنِكَارِه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْر نَاكِ بَه وَي لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَه حَه ضرُورَتِ نَه پِه لُوءِ اِبْرِشَنِ پِيدَا كُولُو لَه تَرْجِيحِ
 وِر كِوِي شِي .

تَغْلِيْقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پِه مِثَالِ دِ . هِنَه كِه هِرِه
 پِه رَايِه اَوْ هِر چَرْتَه وَي خِیلِ قَدَرِ اَوْ قِيْمَتِ نَه وِر كُويِ . اِلْتِه دُ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعْلِ پِه اِي رُوكِنِي نَه پِتِه پِي حُكْمِ زَه دَا دَعْوِي
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَه دُ هَايِكُو لَعْلِ كَلَه هِم
 پِتِه نَكِرِي شِي خَوْ شَرْطِ پِكِنِي دَا دِ عِجِي دُ هَايِكُو پِه وِر سَتُو
 دُ يُو لُوءِ تَغْلِيْقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَپُورْتَه كِنِي . وِر سَرِه دَا
 خَبِرِه هِم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ .
 بَلَكِي بَقَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَه وِر مِجْنَبِي . كِه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پِسِ بَه چَا هِم هَايِكُو نَه وَه لِي كِي خَوْ ثَابِتَه شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورُوَايِ دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيْقِ دُ زِبْءِ چَا وُدُونِ شَرْحِي كِي كِه پِه هِر
 صِنْفِ كِنِي وَي دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پِخِلِه لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هِم دِه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رِه رَنُكُونَه پِه سِيبِ
 سِپَرِ لَه وَي اَوْ سِي كِه خُوكِ وَا اِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَمَلِ وِوِي دِي
 پِه هِر كَمَلِ كِنِي پِيدَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پِه دُ خِيَلُو
 هِم نَكِه تُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِر كِ شِي نُو خُومِرِه عِجِي
 حَايِه بَه وَي .

مَحْتَمِ بِنَاغَلِي اِبَا سِي نِ يُو سَفْرِي عِجِي پِه خِيَالِي شَعْرِي
 مِجْمُوعِي " غُورِخُوكُونُو " كِنِي اِي دُ خَوْ لِي دُ خُونِ دُ بِيْدَلُولُو
 دِپَارَه هِم يُوِي تَهِي قَدَرِي لَه حُكْمِ نَه دِ وِر كِوِي خَوْ
 بِيَا هِم دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِي نُو پِه صِفِ كِنِي اَوْ دِر پِدَلِ غُوَارِي
 (اَكِر عِجِي زِمَا پِه خِيَالِ وِتِه دُ وِر قُويِ صِنْفِ دِ عِجِي دُ چَا دُ هِجِي
 قِمَمِه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِر تَه نَشْتَه)

بِنَاغَلِي دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِي سُورِ پِه يُو كَالِمِ كِنِي دُ
 " هَايِي كُيُو " دُ سِرْخَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پِه دَا سِي
 اسْتِمْدَا اِي پِه رَايِه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْحِ كُنْدِ وَي . لِي كِي :
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِي ..... لِي كِنِ پِشْتُو عَوَا مِي
 ادبِ مِي اِسْ سِي زِيَادَه شَكْفَتِه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرِ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ ثِبْ مَوْجُودِ هِي . طِي كِه مَخْتَصِرِ تَرِي نِ پِه رَايِي مِي جِسْ

ولې کېدل. مقصد دا چې د تخلیق جوهرې قوتونو د ادب په
هره شانگه کې د حان بکاره کولو توان لري. اوس که څوک
نر په گوته پټول غواړي نو څوک به ورته اخر څه اووایي.
بناغلي اباسین په تپه کې د تغزل د موجودګۍ دعوی
هم کوي چې مناسب نه ده. په اصل کې تغزل د غزل سره تړلې
وصف ده لکه چې څرنگ په رباعي کې ترې په تشبیب کې
تشبیب او عقل سره د تعقل نسبت وي. هم دغه رنگ په غزل
کې تغزل وي اوس که بناغلي اباسین دا نه وپل غوښتل چې
په تپه کې تپ یا تپې وي نو ښه په سهولت یې دا وپل
شو چې په تپه کې یې استه خوب والے او شعریت وي. مکنه
ده چې د بناغلي اباسین په دې حقله خپل څه ځانته منطقی
وي. هسې خو که څوک تغزل ثابتول غواړي. نو په کافي
هوا، چینه، اواز، ځوانی او مینه وغیره وغیره کې به یې
هم ثابت کړي ولې هېڅ علمي او فني اعتبار به ورته نصیب
نه شي. بحر حال د بناغلي دې خبرې سره خو قطعاً اتفاق
نه شي کېدای چې د هایکو دې ارومرو درې مصرعې وي. باید
چې هغوی د هایکو هیټي ارتقاء په نظر کې ساتلې وه. بله
د تعجب خبره بناغلي اباسین دا کوي چې ” تپه ۹ + ۱۳ کی محرون
میں ہوتا ہے، ” کېدای شي چې د بحر ونونه د بناغلي مراد د
تپې سلابونه یا چې وي ولې د اردو ژبې روزمره او محاوره
خو د دې جملې څه بل تعبیر وړاندې کوي او دا غلط فہمی

قدر تغزل په وه هایکو کی قسمت میں کہاں۔ تپہ پختون
جلت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ تپے اور هایکو
میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ هایکو میں تین مصرعے ہوتے
ہیں اور تپے کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
مصرعے ۹ + ۱۳ کی محروں میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔ اور
فیثا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
اس بنا پر دو مصرعے تپے کو سہ مصرعی هایکو سے طلاق
دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما په خیال بناغلي اباسین ته د دې خبرې علم ضرور
پکار و چې د اصنافو د بقاء په ورستو یو زور اور تخلیقي
قوت موجود وي او کله چې هم یو صنف د تخلیقي جوهر نه
عاری شي هغه که تپه، چاربتنه، قصیده او هایکو وغیره
هر صنف وي بیا خپل وجود برقرار نه شي ساتلای اوس
که د یو پښتون شاعر تخلیقي زور په تپه کې ژوند راپیدا
کولای شي نو هم د هغې شاعر د تخلیقي قوت نه به اخر بیا
ولې په هایکو کې ساہ اوځي۔ د دې باوجود چې هېڅ تخلیقي
جبر او غیر فطري قدغن پرې هم نه وي لگول شوی۔ بحر
کېف زه بناغلي اباسین ته داسې گڼي شمېر تپې په گوته کول
شم چې هېڅ ادبي ښکلا او عوامي کشش پکې نشته اگر چې
څوک به ورته هم د تپې وپلونه انکار اونکړي۔ اوس که
محض د تپې پرايه د تفوق معیار گڼل کېدای نو داسې به

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چې د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چې رکشه کبې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کبې نشته. بناغله اباسين وايي
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکبې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې
 ماته دا او وايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گورد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړولے
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلي
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل
 کوم صنف خپل کوي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړې نو دا خو به
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کبې ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې
 د ماورن سنسېټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين دا ضد هم بېخي بي حايه دے چې گنې د ټپې په
 موجودگي کبې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتلے
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے:

"خه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو د رنگه
 "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندي نوو
 صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

اول خو په ادب کيښي د مفتيانو د سره جوارنه لاپيدا کيښي
 ادب ته شريعت کورته خو نه دے او که چرې د بناغلي دا
 ارمان وي چې گټې هغه دي د ادب وړې مڼي او مڼلې شي نو
 بيا پکار نه وه چې ځان ته يې د ادبي مفتي نسبت کړې وک
 ځکه چې دغه رنگ انکسار او افتخار دواړه رايو ځان کيښي
 او دا عمل اجتماع ضدین گڼلې کيښي. دا حقيقت دے چې د
 اعلي د تلازمې او د علم د وصف نه سپو مفتي مفتي کېدے
 نښتي. مکنه ده د مفتي اعظم د منصب په وجه بناغلي
 ددغي غلط فهمي بنکار شوے وي او دغه رنگ ترې د ادبي
 مفتي دا بې لارې کوونکې اصطلاح سر زوشوي وي. بيا هم بناغلي
 ته دا پته لگېدل پکار وه چې د ادبي مفتي د نسبت سره فتوي
 د منلو او سجت قابله نه باقي کيښي. خو زما په خيال گران
 بناغلي اباسين لوستونکو ته دا وېل غواړي چې ما هر څه
 فرمايلي دي يا زه چې هر څه فرمايم - هېچرې يې هم او نه
 مني. يا دا هم کېدے شي چې بناغلي اباسين د ادبي او مفتي
 ادبي مشورو ورکوونکي ته د ادبي مفتي تامل ورکوي.
 والله اعلم بالصواب.

بيا هم زه نه پوهېږم چې بناغلي اباسين هايڼکو ته
 بدعت په کوم خيال وېلي دي ځکه چې د تخليق عمل يو
 مقدس او سپېڅلې عمل دے. او هر کله چې هايڼکو د تخليقي زړه
 چاودون رازېږېدے يو ژوندے شعري صنف او گرځېدو

ده. او خپلې کلمې توانايې پرې صرف کوي لگيا دي.
 دغو اصنافو کيښي "څرنگه" او "ترايلي داسې و"
 چې خپل وجود کيښي د توانايې د فقدان له سببه
 يې په وړاندې سفر جاري ونه ساتلے شو
 او لايې په سپر کيښي پونډۍ نه ده وېشلي چې
 خپل منطقي انجام يا طبعي مرکز سره مخامخ شو
 يواځې "هايڼکو" داسې تېر او تند جاپاي صنف
 و چې په پښتنه څاوره کيښي يې خپلې جرړې
 مضبوطې کړې. .... دا جاپانے صنف د خپل
 مخصوص مزاج طرز او کره وره حامل وو. ولي
 ددې په څانگو کيښي پښتنو شاعرانو د پښتون
 بوتي قلمونه وگلول او نن دغه بوته وده کوي
 او د يوې تنه ورې وې شکل اخلي. د پښتنو
 سترگو ته يې داسې رنگارنگ کلمونه سپردي دي
 چې بناست او سينگار ته يې سترگې پرېښي؛^{۱۵}

بناغلي اباسين په خپل کالم کيښي يو عجيبه خبره دا

هم کوي. ليکي:

"میں ادب کے ادبی مفتی کی حیثیت سے یہ فتوی جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپکے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛^{۱۶}

گران بناغلي دنته يو واري بيا تيندک شوے دے. ځکه چې

نو بيا ولي بناغلي اباسين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بنکاري چي په گسران
بناغلي د بدعت معنی په سم ډول نه ده منکشفه شوي
او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
بنکار شوه دے.

د ساهو ليکونکو د څلېر يستم اېرېل دوه زرم د روداد
ترغه بناغلي واکتور راج ولي شاه څوک صېب دا سوال راوچت
کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
پېژندگلو ري ايا هائیکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
يو داسې پېژندگلو او ځانگړے آهنگ راپيدا کولے شي او
که نه.

د بناغلي واکتور صېب په خدمت کني عرض دے چي
موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
که چري هائیکو د موسيقي په زير و بيم نغه نغه نه شي نو
بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه رايي. دويمه خبره
دا ده چي هائیکو هم غنايت ، لے ، آهنگ او ردهم لري نو
هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
شکيل ناياب هائیکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زېره رايکونکي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
څوک داخيال هم بنکاره کړو چي هائیکو په پښتو کني څکه
خوبښيي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
اولسي ادب کني د دي سره تره دو نکلے صنف شته - اوس
تعميقي پکار دے چي هائیکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده - ولي
بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکړو او
څرگنده ئي کړه چي هائیکو د جاپان يو معروف او منلے
شوه شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موند دي
د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
لتول ضد اوکړو - او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
قرينه پرې دلالت هم نه کوي - زما په خيال د بناغلي
قلندر مومند راي په دي لږ کني بېخي درسته ده. څکه چي
هائیکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
رابيله کړي شوي ده - که چري دا وو بېلے شي چي د هائیکو
جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتنو په اولسي
ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
څوک تعميقي کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار -
مکنه ده چي دغه رنگ کني اکشافات محي ته راشي.

زما منڇي ڏٺي غند نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 ڇي داسي به او غواڙي خوزه دا هم نه غواڙم ڇي هائيگو
 دي ڏينٽو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهتي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال ۾ ڇي ڏ
 هائيگو او ٽيڀي موازنه او مقابله غير فطري ده. بي ڀي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته به دي بهانه ڏينٽو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڏڪڻ ڏي نو قباحه به ڪيڀي
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو به فني او فڪري ارتقا ماپه خپل
 مضمون ”ڏينٽو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪيڀي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوني ڇا به نه وي ڪه ڏينٽو ٽيڀي به حمله ۾
 شاه او ايم.

دا حقيقت ڏي ڏٺي ڪن توصيفي اڀر نه شته خو
 خئي خويونه ڀي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بچي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪن ڇي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪيڀي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملا تره
 بغير يوقدم هم وړاندې نتي ٿي. البته خئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڀي لازمي جز ونه مڃي. بجز تقدير ددي نزا ڀي
 اڀر نه يوطرفته دوپده خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيڀي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪيڀي وي او په هيڏ
 حال ڪيڀي ڏ خپلي ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتول. او ڏ خپلو سرونو له جادونه نتي راو ٿي
 ڇي زما به خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ڏي.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 ”ڏ ٽيڀي خپل يو محسوس او محسوس هيت Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ڏي ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪيڀي يو ڇهر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي.“

نه پوهينم ڇي بناغله داود صهب ڏ يوي ٽيڀي
 مصرعي به ڏڪر ڪيڀي ”يا قربان“ به شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڇي به معنوي اعتبار ٽپه به ڪوزه
 ڪيڀي ڏ سمندر بندولو اعجاز ڏي خوداهم حقيقت ڏي
 ڪه يوه ڇهره بناخته پنگله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ڀي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ڀي ڏ بناخت ڏ گنهو اڀر نه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀر ته واروي اوس ڪه هم هغه پنگله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فېشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ڙوند شومره سپرڀي به ڀي ٽيڪلا ڪانوته ڪچول په
 لاس او درڀدل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منگدين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو
 بي ڇا به ڏ ٽيڀي به وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪيڀي نه

ضائع کوي. بلکي ٻيہ ڏي ڏنو، مناسب تجرِبو سرہ اشنا
 کري او داسي هيٺي، داخلي او خارجي تجرِبي ڏي ٻيہ کيني
 او کري ڇي ڏ فکري رفعت سرہ سرہ پکني ٻيہ هيٺي او
 ساختياي سطح هم دا صنف ڏ تنوع سرہ فتح شي. خودا کار
 ڀر رياض، نوٽ سوچ او هنر مندانه جرات غواڙي. کيد
 شي ڇي ڇي ڇي پوهاند دا هم اوواڙي ڇي ڏ هيٺي تجرِبو او تنوع
 دا عمل به ڏ ٽيپي پيٽنڊگلو ورکه کري. دا هم مکنه ده
 ڇي يو نقاد خوله راپورته کري ڇي ڏ ٽيپي خپل خاص او
 معلومه وضع ڏ ٽيپي ڏيٽا او استحکام ضمانت ڏ ڏ او دا ڇي
 دا خاص رنگ به ذوق او ذهن بيخي ڏ ستوماني لڙي نه
 راوي خو زما ٻيہ خيال به ڏي ماورن اڀر کني به دا قسم
 خيالات محض يوجنڊ باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 ڏ اضطراب کوکه به ورته وٺل زياته بنا وي. ماته
 پته ده ڇي کاسو ٻيہ ڇائے پروت وي نو دروند وي خو
 هونسيارن دا هم واڙي ڇي اوبه ٻيہ ڇائے اور ٻيڙي نو
 ڏنڀر شي او بيا تخليقي اصناف ڏ کاڙي ڏ جبو د خاصيت نه،
 بلکي ڏ اويو ڏ رواني او تحرک ڏنويونه ٻيہ خيلو ٺورندي
 اوسي. هڪه ره غورم ڇي ٻيہ ساختياي اعتبار هم ٻيہ ٽيپه
 کني ڏ بيدلون مناسب تحرڪون نه لائل پکار دي. ڏ ڏي
 وضاحت سرہ ڇي دا به ڏ ٽيپي ڏ ارتقا هڻي وي نه ڇي ڏ
 ٽيپي ڏ انقطاع. اوکھ چري دغه تجرِبي ڏ ٽيپي ڏ روح سرہ

متصادم نه وي. نو لازماً به خيالي ٻيڙي مضبوطي کري.
 گني نو ٻيہ بل صورت کني به ڏ ادب پخيله ڏ نامقبوليت
 فيصله واوروي.

دا هم حقيقت ڏ ڇي ڇي نوي شاعرانو ٻيہ ٽيپه
 نه صرف تامين ڪر ڏ ڏ بلکي وره ڏي ڏيو مستقل صنف
 شڪل ورکولو هلي ڇي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ڏ ڏي
 فارم او هيٺ تعارف ٻيہ ڏي ڏول کوي.

”دا ڏ ٽيپي ڏ رومي مصرعي نه شروع شي او
 ٻيہ درٻه مصرعه ختم شي. ڏ ڏي منجه تر مضمونه شين
 نوري مصرعي ڇي ڏ ٽيپي مضمون سره تعلق لڙي
 هم وي. اول شعري ڏ ٽيپي ڏ اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. ڏ ڏوٻم شعر دوايه مصرعي ڏي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ڏ ڏي صنف اوله
 بيرخه ده. ڏ ڏي وزن ڏ ٽيپي ڏ ورٻي مصرعي
 مطابق وي. ڏي نه پس دوٻه بيرخه کني ڏ ڏلور
 مصرعي سره ڏ ٽيپي ڏ آخري مصرعي وي. دا
 دوايه ڏ ٽيپي ڏ مصرعي سره متردف او هم قافيه
 وي ڏ ڏي وزن هم هغه وي ڇي ڏ ٽيپي ڏ آخري
 مصرعي ڏ ڏي.“
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربيه

کښي ټپي د محبوبي د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربيه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربه بعض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټي د ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي تړلي دي او بيا ټي د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کورگس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا او وایم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال تر خپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا او وایم چې دا ټولې هلي ټپي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پېوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدل دے.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدل شعري صنف نه دے خو ولي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت دے چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پېدا کړے دے چي تصور يې هم نه شي کېدے دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زور او قدیم زرخيزه شعري صنف دے. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې ولي په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکي د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زور صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو ولي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت دے چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکي د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت دے ځکه چي کمزوري ځينو نه د عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند دے نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسمان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې تخنيکي ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼې
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپې او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېږنو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندې نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

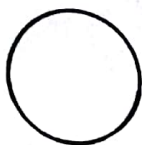

مأخذات

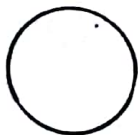
- ۱) آزاد اسفند، د اظہارہ ہائیکو تجزیہ، 'ورج پانہ وحدت' پبلسور، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبہ بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز جگہ محلہ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبہ بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز بابو جہد روپ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، 'پہ او جدیدیت'، ص: ۹۷، تماش پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، 'ورج پانہ وحدت پبلسور' (۱۲) خبری اتری، پبلیکوشن، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ء۔
- ۱۳) اباسین یوسفزے، 'ہائے کیوں'، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۴) " ایضاً " ایضاً "
- ۱۵) زیبر حرت، 'ادب بازار'، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
- ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں"، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، 'پہ او جدیدیت'، ص: ۹۷، تماش پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
- ۱۸) سعید گوھر، "د پبلیکوشن شاعری او وک اصفاف" اولس کوپہ، ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:۔ حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالہ تلخیص دے چھ د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکریہ او جہرہ مننہ۔

نشته پروا که سنگسار بپیمه زه
مرمه په دهی چی داسی نه دی پکار
کاږی دکمل په لاس کښی خونده نه کوی

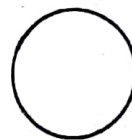

نن ی له هرڅه نه یقین پورته شو
میاندهی چی هم بچو کښی فرق کوی
اوس به دچا جولی ته خان غورځوم

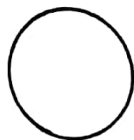
رې دهی کپه وران دپښتنو وطنه
اوس درکښی غښی دژوند پاتی نه دی
زامن د پلار مری ته لاس اچوی

دپر گنهگار ییمه خو ما اوښخنده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرکه پس حساب کتاب مه کوه

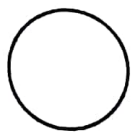

اے دکلمه انسانیت رسوله
تاچی څرگند کړه دژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

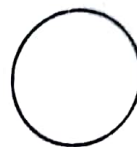

وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خټه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

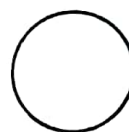

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډۍ سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

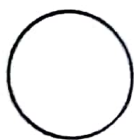
مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

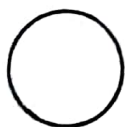
خټه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دوومه واچوم

يم بي روزگارہ انڀرويو له ٽمه
مينه ڪوه خو راتر غاڙه نه شي
چي ڏ جامو استري مې مانه نه شي

بازار ڪنڀي گهڙي ٻنه ٻنڪاره مڃونه
خو مونڀن چي اوڀيئي ٿادر ڪري په سر
زمونڀه ٻنڀي مونڀن نه ستر ڪوي

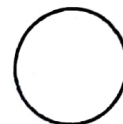

شهريني ٻنه داده چي زپه ڪرو صبر
اوس ڏ انصاف طبعي له چانه ڪوي
غله ڏ قاضي ڪور ڪنڀي پناه اخلي

چي دي يوازي ڪرڻم په نيمه لار ڪنڀي
نو زه له ٺانه داسي ورڪ شوم لکه
ڏ ميانڊو غنڀي چي خالي پاتي شي

بل ٺوڪ به ٺرنگ رانه تاخيلوي
دومره پاسه ڪه ددي خور ڪانڀي وو
نوگيد پانويه وو ٽول خور پي

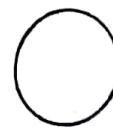

شهر زه ڏ کلي شريفانو ڪنڀي يم
ٺوڪ چي لوتم هغه م قدر ڪوي
شمله چي جگه ڪرمه غلا له ٽمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

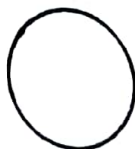

بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

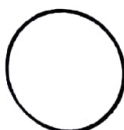

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبویو اځم
د کلي په شانگه باندي اور اوکي

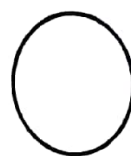

ستا پي رځي د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکی
راته و دوتو کنبی کالی پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

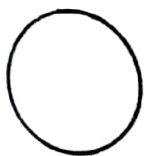

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گن کوئ شپړينې

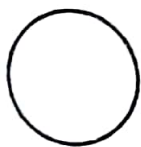

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تنزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شپړينې پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جبات پورې وي

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شپړينه ژارې چې مې سر غوڅوي

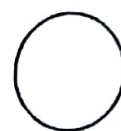
بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بښه پته ده
ته د کښو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

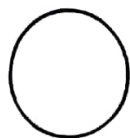

رې دې کړې خبرخو دا شگون بښه نه دے
پنځله دولۍ کښې هڅې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وژلي

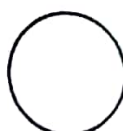

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کښې مدام
لوڼه جولي ته د دښمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کانو کښې قلم لگوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

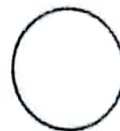

خان کښې څوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دې زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪپن مه نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شين يني زما
لوپه روشني انڱري سره پراته وي

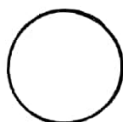

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ سپر يانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

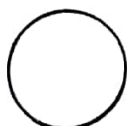

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير مه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

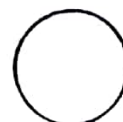

د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

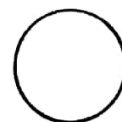

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

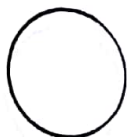
زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

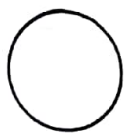
خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

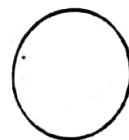

بلا ختلي دي په سر رقيب
خدای شته چې نور ورته هېڅ نه وايي
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

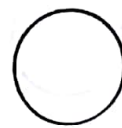

د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شړينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځواني به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مډکوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

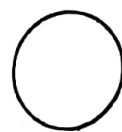

له سپينې بڼې دې حيا راځي خو
مه وايه دا چې فرېسته يمه زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

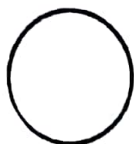

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

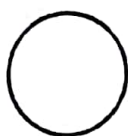

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

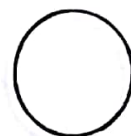

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

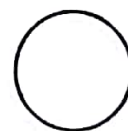

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

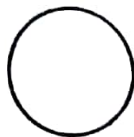

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

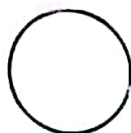

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

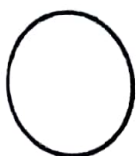
تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو کوټې او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

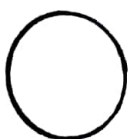
خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړے دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بڼي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبڼياره کړې نه ده

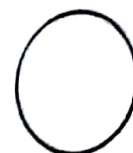

خوارس کليزې پېغلي ماته وييل
پوهه په بختا ده په عرونونو نه
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

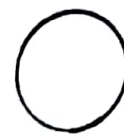

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوگي

منم فرېبا دي خو صحرابڼي د ژوند
ستا خواني مرگ مگي مگي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوندے سانه
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوگ په زړه کښې خائے راکوي

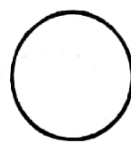

ژارې له سره لويته لري کړې
وايي بهرله کوره شي مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

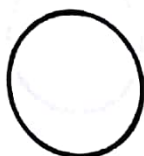

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

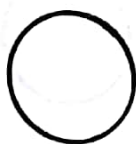

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اورسي بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

هرو قلم ترې راخستلې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

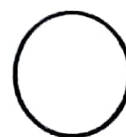

ددې خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلوژرندوکه راوتي وي خو
مېر شوي اخر د لوپټې پکي کښې

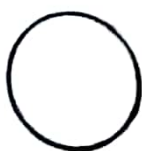

خلقو په ما بېدگساي کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دې کلي نه کډه کوم

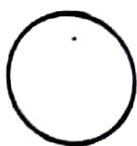

نوره مې هېڅ باندې پروا نشته خو
چې ستا تر دره مې در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

مېرانه شوه مېره د پښتو پالنه
پلار مې په موبن باندې جرگه کړې ده
نور مې د شپې تياره کښې کور پرېښه ده

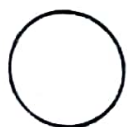
غله راختلي دي په کور، غلي شه
سوچ ته مې پرېږده که خه لار راوتي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

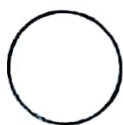
راوړي چې ماله پلوتې د سحر
شوک مې پلوقدرې هم اونه وينې
کورتته د شپې تياره کښې خان رسوي

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شرق اوکئی

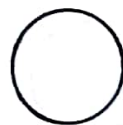

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبئی نیم
له آییئی نه هم سترونه کوی

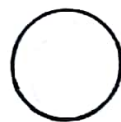

خوک ورته پورته هم کتلی نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچیل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه نگي
لاس راله راکپه کئی غرقه شومه

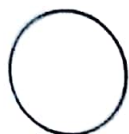

په ژوند کبئی کته او تاوان شه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

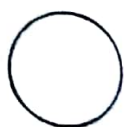

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره مېرمن کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کس
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارو سارو اهوڼه څله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولي

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کومہ مان
ياران په بيله باندي پيا زگر کوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا او بنان خلق په بيله وهي
بل خوا شوک گفتم قدرې کولے نشي

پردي وطن کني مي زره خورغوندي شو
له خانه ورکي بنايسته پيغلوکي
سافران درسته يادېني که نه

منه داچي ستا د زور نه رسد
خوچي زما گرچوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بغي توري دي
کورته په ډيره موده پس راغله
په سرو جناړوي استقبال ماکوه

دومره زبېخله ييم د ژوند حادثو
اونه چي هر کورکنيې مېوه اونيسي
په ما د کانو بارانونه کېږي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادې اونسي
له کوره ورک شوچې له کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خو دکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکمان گموي

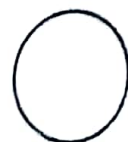
دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پي بازار پرېږدمه

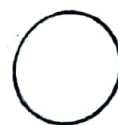
منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خه رازداري خوشته د مور او دلور

زه چي د سيند چيو ته گورمه نو
راشي په سترگو مي لاسونه کيندي
وايي خه اووايه چي خوک يمه زه

بنه روغ رمپ يم چي بهر يمه زه
کور ته چي راشم نو بي حاله شمه
چا جو په ما باندي تا ويند کړه دے

دا حقيقت د چا نه پيا خونہ دے
درنگ سپرلو پسي لند بن و حکه
مون په صرا کني او به خور کړه دے

مون به سپوړي ته وو پخوا ختاي
افسوس خودا دے چي زمونږه دکور
درشل که او درين بي، ديوال پريو چي

بنگري په لچو کني په خيال شرنگوه
چي په سينه کني مي غورنگ راشي نو
په دريا بونو کني کشتي لاهو شي

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

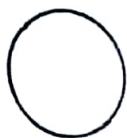

دي ستم به خه تعبير کوي شوک
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشعالي اوخوږې
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

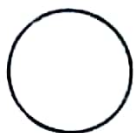

ورسره ډيري معجزې دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

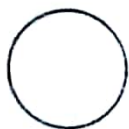

دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
شوکت شه چي لاس کښي په سر د یتيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اختر په ورځ روژه نه نیسي

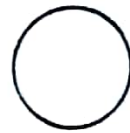

سأه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

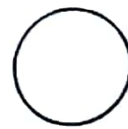

دخدائے نه اویرینه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوونگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنکلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهين مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل ئې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال را بنکلو

قد ي لوتڻڻي
او جينگي د ڪلي
ماتنه پڙهڻي

غم ي لب سڳ شو
ما ايڻي ته ڪل
خان رانه ورڪ شو

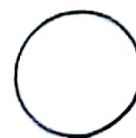

مح نِي بد رنگ شي
چي پيري هوا اولي
اڻينه رنگ شي

ڇوڪ ٿري خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماڻه شو
غو ملڪان د ڪلي
د لوبڻي مره شو

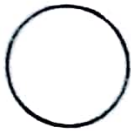
خسه چي وڙاندي
نواسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندي

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

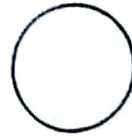

خوک وارخطا دي
راسته چې وايي دروغ
وايم رښتيا دي

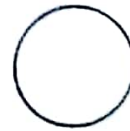

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راخاښي

اور دے سينو کښې
شپړيني مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کهل په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄاڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪورم
خدا ٿي ته ڏهر ٿي سي
خاوري به ڪل ڪورم

نيت دي خراب ڏي
ڪڍي نو هر وڪڙ
ڪل ڏ ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوي
ڏ خلقو ڇري

اور ڪڍي انگيستي
ستا تصويرونه ڪورم
خوب رانه ٿي

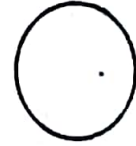

ڪور ته دي زرخي
ٿرنداه ڏ سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه

پِه کومِه لارِي تَه

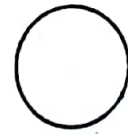
دُ زِرُهَ درمانِه

منزل دِي ورک شِي

پِه تُولِه لار چِي سِرِه

لِه بِنِي سِک شِي

جَنگونِه کِپِي

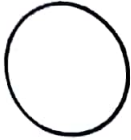
پِه تَوِيوَدو دُ وِينو

تَنَدِه ماتِپِي

وِينِي بَد تَل شَكِي

چِي دا بِنارِيان هِپِشِه

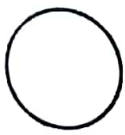
پِي دُ بُوَتَل شَكِي

نَمِر چِي پَرِپُوڻِي

سَتا لِه کَرِپوان نَه زما

لاسُونِه اوڻِي

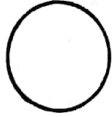
بِل پِه ما اور دِه

دُ اوڻِيکو دووُ خاتِکو کِنِي

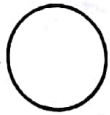
نِي حِدِه زور دِه

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

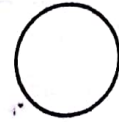
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

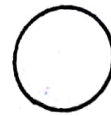
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

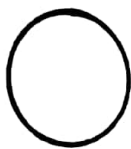
بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

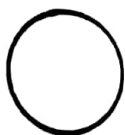
سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری
د شپې راپاسوي ما
کار راله گوري

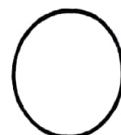

کيننه کم بختي
څوک دې ميراته نکړي
د څکلو لبتې

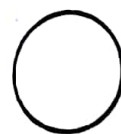

ستدرې واځي
را ټول دې نه کرمه زه
مر شومه هاي

خوشه فنکار ي
د پېغلو بت سازوي
هسي اوزکار ي

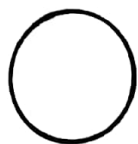

غرق شوې لاري
خوراک او څنک چي کوي
اوس په ولاړي

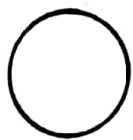

هسي به ونه شي
چي ترې اوبه نه اوځي
کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

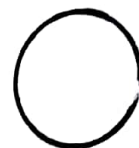

اوس هسي ٿاري
نه راجي خولي ته بهرتاه
توڪي لاري

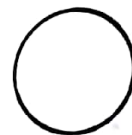

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

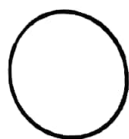

اوواي پوء شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

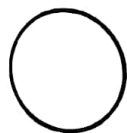

تیکاله غواري
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

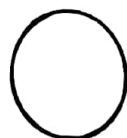

قصه خاني ڪئي
بڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪئي

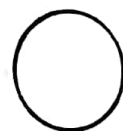

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مراوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

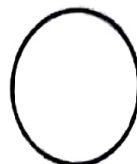

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زهه زخونه
ڇا ته زه بنايم

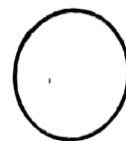

ڙوندڻه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

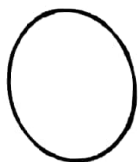

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

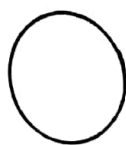

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري وږېږي

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

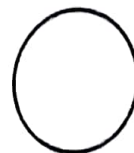
زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجه زما ده

پندرونه نغبتی

پیغلی را اووتلی

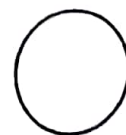
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی

تاته چی کورمه زه

وار می خطا شی

نپونه درزپی

چی آینی جورپی

کافی ماتپی

ژوند می رنگین شو

راکبھی مستی راغلاهی

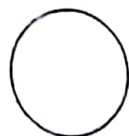
سرچی می سپین شو

اوبه دی زور شه

چی ماتوی حدونه

خه می دی تورشه

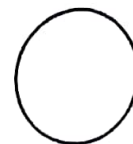

سرکه می سپین ده

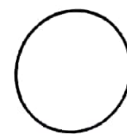
به هنج هم نه پوهپی

سودم ته شین ده

د کلي خلق خه رانده خون د دي
خداي شته مري تاه به دي لاس پرېو
چي د هتيانو غلا په تپته کوي

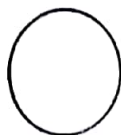

اووايي ټول د اکيچن کي د د
ايکو ته هسي خوشحالېږي خله
خوک لېوني نه دي چي تا يادوي

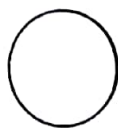

زړه غوڅوي د اوازونو فرېب
چي ميانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر وکښي ئې مارغان بندي کړل

خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
خپتي مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يکو

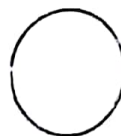

د خپل بنايست له زوره نه دي خبر
دراز قامته ، جادوگري پېغلي
ډېر مې کچه کړي چي منتر پخوي

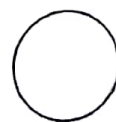

شېريني تاسره له دغې ويري
واده تاه غاړه اغودله نه شم
زما به تاسره کوښښ ماته شي

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه ومه
که هره لاره د منزل لاره وه

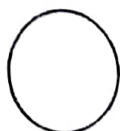

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

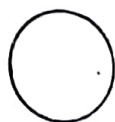

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړې
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې بناغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوټ کړي په ادا د ډمو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

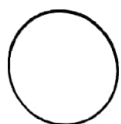

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غره کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

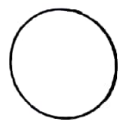

ناساڼي کړي که کړي نيازينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پيغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملااب ملااب خواني په كور زړه كړي

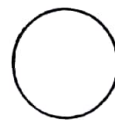

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووپل
د بونى شونډې يو رپ اونيوې

د زړه درزا ي په اختيار كښې نه ده
بنار كښې جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

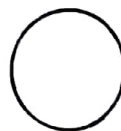
يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښې خاڼه راكوي

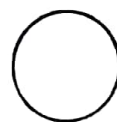
يوه جگړه كښې زمونږ د كلي
خلغو راټكل د اديرې حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښې مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

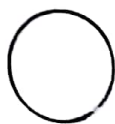

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

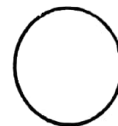

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

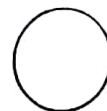

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اثارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

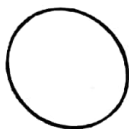

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونه يو

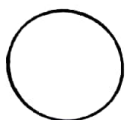

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبرات نه کوي

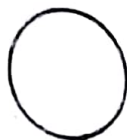

سر به بي حايه درله شه خوبوم
دپيتنوله هونيارى نه کوې
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

په خه پوهېني نه ماشومه ي لا
دروغ ربنتيابه دي بنکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

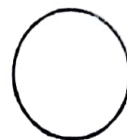

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

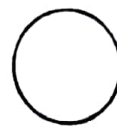

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېولارو کني
وه کهلدي سم کړ خېدلې شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرته لمبه اونگري

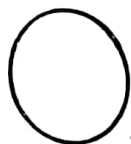

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

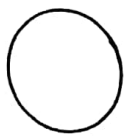

شپرينه اوواي په دېره مينه
چرته خو لار غلطوه لاديه
ويرېنم لار چرته غلطه نه کړم

شهرينه اووايي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني به زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کړي

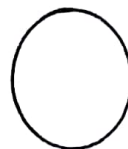

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مه منده

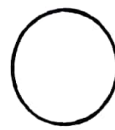

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي
راڼه به لارو کښي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي به سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

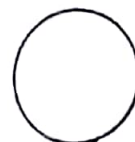

پر بنده چې پغلې ځي پاه خپله لاره
چپه ځي مه گڼي ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

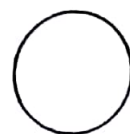

وايم چې تپولي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چې راشه نو لاسترې شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

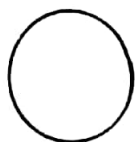

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشو نو ته پسخېن مه نه

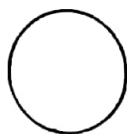

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني
د سپو غيا شي، هكلامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټي چې كل شي په قيامت كېي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېك بېكاره شي

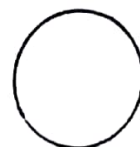
زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخځه

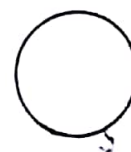
سیند ته کلونه ورگنډار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

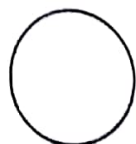

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

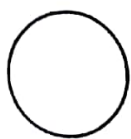

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بېکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوبن وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

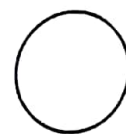

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته ډ

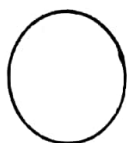

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه راشي

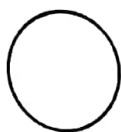

سترگي له دغې ويږي نه پراښم
زما د زړه په رنگي ټټو اونه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي ډېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وانه چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وي

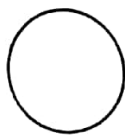

سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وي

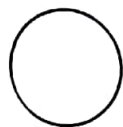

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېږ
بيا به ترې گڼي او ښځي چوپړ وي

شهريني زره دے ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبت تويوي
کانهي اويو کني وراسته کني کله

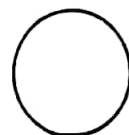

شده چي مي شونده شي د قام د ورو
کله د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خلو کني هيران بيلوي

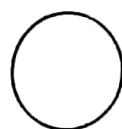

بن انتظار د عرومي ئي اوکپه
ترخو چي چرکه کورکه شوې نه وي
نو په هاگو باندي بچي نه کني

زرونو کني اور د ميني بل کړي گني
بي حسني دومره په ماحول خوره ده
سم پکني خدا بگو واوره کني سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
کله د ژمي په واورينه شپه کني
شوک په کمره کني انگي تي بله کړي

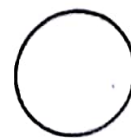

پهغلي د بنار پارک کني راټولي وي نن
وېل ئي راغله يوويشتمه صدي
ئې چي د کور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړي خبرات پسي 'د اكي غورخوي

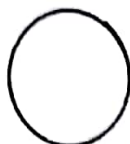

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کبې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کبې کوڅه کبې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اوسه خته 'شپه تېره شوه

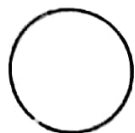

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینه دا خاطر دی جمع لسه
ماله په شاه سترگو کښې چټی راگو
ستا په کښار کښې خو اوس پښه نه

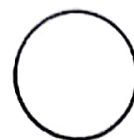

ورته می اووی حیثیت شاه دے ستا
وېل می غواړم چې برینه نه شي شوک
پرتو غاښونه جوړوم لالیه

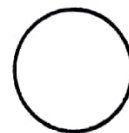

پېغلوکې ناوې خپل خاوند ته وېل
هر شاه چې کېږي دابندی نه منم
زه خو شاه ستا لاسوته ناسته نه یم

شاه او شوخېر دے که می پېرې نه
مانه دی هاغاه ورې هېرې نه دی
چې په خنکېل به می اوده پرتاه وې

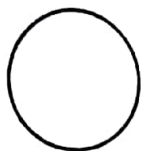
ډېره کم عقله می زما پسونی
اوس دچا خولې خو شوک کښې نه شي
زما په سر پا سره شر مه کوه

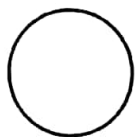
موزن په جامو کښې نه خاښې وپېدی
چې دا ده راغله یو ویشتمه صدی
کورکه مو وران شو نو پروا د شاه ده

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږېڼا
خوږيوڼه وينم تعبيس وناه وېشم

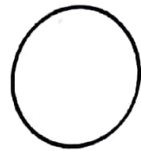

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروا نه کوي

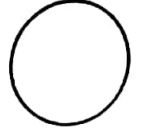

د نوي نسل خومره لوه زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مين کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دا نېستې غوڅې کړي

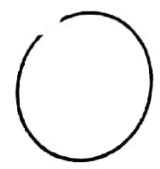

جذبه جذبه دي د ساحل خوبونه
غورځنگ غورځنگ بڼې د شپې خواني ده
سپوږمې په دې کښې هم سترونه کوي

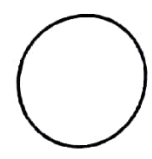

د شپې طوفان چې شي راخوږ په زمکه
زه د بې خونده اورکو له غمده
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

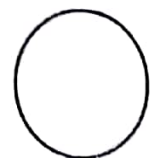

لږه سر تيزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب تر بنده هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينی ده

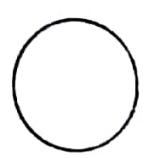

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بللې پرېش مريض يم
زمونږ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمباه زمونږ د کور اووهي
او وائي 'خان وبل چې ښکاره به خو

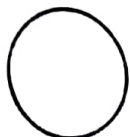

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نيني او چچي

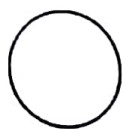

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کره د خدائے نه لږه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

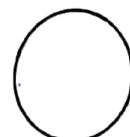

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

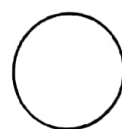

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

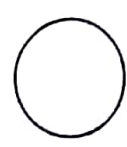

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کېږي کله
دا تندغرت زړه مې اور اوند کړي
شابه شېبې شېبې رااوورېده

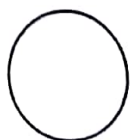

د خدای کارونو کېږي څوک څه اووایي
ماچې ئې طبعې د خوږو کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

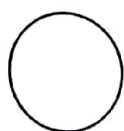

بسه په هر بڼکې مین شېرینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېته د نمر سپینه رڼا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلې ستومانۍ اوباسې
گڼې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غڼې او د چینار اونوکڼې

وايي جولی بدې ترڅوخالې وي
کله ونه نه کېږي انګن کېږي زما
ما چرتاه شاړکوهي ته اوغورځوه

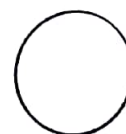

زما ترپا ئې د زړه تاو کموي
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله
پېغلې څاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

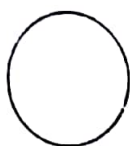

له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي ښه نه شمه
يوه د سپرین کولې خو راکړه کڼه

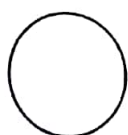

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لويته پرېوته
داله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کښې خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

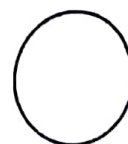
د زړه درزا داله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم د کړيال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

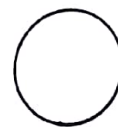
کڼې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کښې گوښل وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

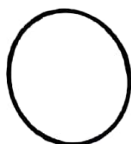

راله حلوا د ناشستي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

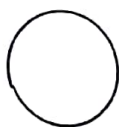

سم له ماشامه چرانغونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خداي شته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لېوني خو کله
هکلهونه کښي د انحر اونو کښي

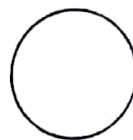

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتيه اوخته

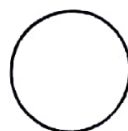

اوبنکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تېلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وړانې شوي

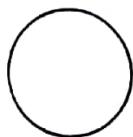

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

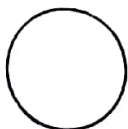

راوړي له حان سره بهار اورونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اورونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

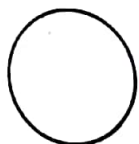

د زړه زورونه لېونتوب او خوږل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب او خوږل

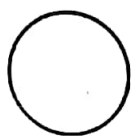

چې زمانه ټوله په خوب او ده شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړ رهت کښې څوک دېره دي

شهرينده گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

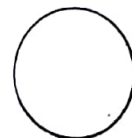

پي شماره داسي رښوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

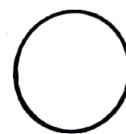

ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرتم
ما د بودي په ټال كښي مه خاڼكوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انگر كله چې چرتاه به يې

شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتي نيسي
او نېغه لار راته ښودلې نه شي

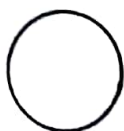

مړنه شم خاڼه راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوانې شېرینې
خان چاله ورنه کړې په لاس
کې رڼگونه به دې ټول والوې

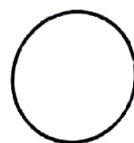

واي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بیا دې غلجې شوې دي
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږې

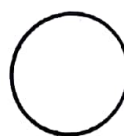

مياندي په داسې پېتنو بوړې شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بيا د خوښو څوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شېرینه واي
سرتېرې خپر شه خوباورې شي
رغېرې نه د پشکال لېوني

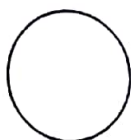

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېونې
درنه په لاره تېرېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

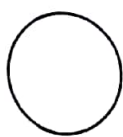

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې دخپل کور ورونه بند شي په چا
نو خانغا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپلاه خاناه خله كوه
پر بنډه د سر سپوري دي مه وركوه
خداه شته د كور اوڼي خوك نه پر كوي

زمله به وږي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شپريڼي
تل د اسمان سره خبري كوي

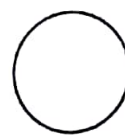

داسي بي واره م ساكافي نه وي
خو چي كلونه نارنجان او نيسي
بيا م سپري ستاد بدن خوشبوئي

ددي خبري خه جواز خو به وي
خداه شته چي چا د چانه غلا كړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

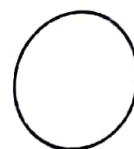
خداه شته خبره به صفا كومه
دا خو بېخي بي انصافي ده كنه
اوس چي د ورور تېلو كښي خو بندي سوزي

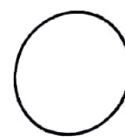
كور كښي ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هېچ بيا له خپله خاناه نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخُه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

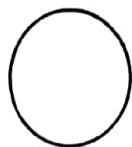

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يُّ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

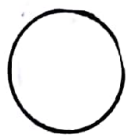

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِپَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَو يَمَه دِي خِيْلَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِيَنَه كَوِي
نَو خِيْل عَزَت بَه هَم پَه دَاوُ لَكُوِي

مِيَنَه كَوُو خَو مِيَنَه پِيْر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَان لَه بَر مَه غَوْر حُوْلَه دَه مَآ

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

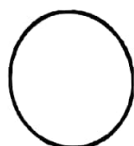

او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیرو او خورپو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

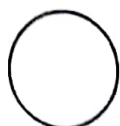

بنکل مې لاسونه کړي ژړا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

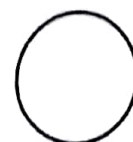

پنهندي بنجي خپل خاوند ته اووېل
گردانه ! که ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

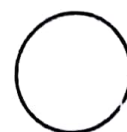

درته واده بنجي شه اووېسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغوبتله

رب دي په دي خبره ما شه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اورې وي

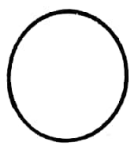

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهندي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

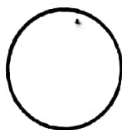

نور به عذاب شه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا ي په بنار کني څوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٽوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ ڇڏه ڀمه

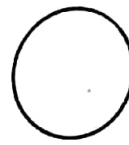

ماتڀڙي کان ٿي تل ڀه کافي باندڙي
زه جاري ڪي چاته وهل ٿي شم
ورڪڙي مان ٿي دي ڀرڻ له لٽي

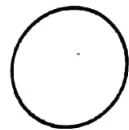

زور ڀي ڀه ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي
گڏي ڀه ما باندڙي ڏ ڀنار مڀرڻو
نن ڏ گڏو انو غوڻي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجرڀه ڀي اوڻوه
اوس ڀه ڪم اصلو اعتبار نه ڪوم
ڇاوه ڏ لوڪ ڀرڻ نه اخلمه زه

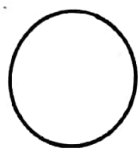

ستا ڏ اوڀڙو زلفو بلا واخلمه
ڏ ڙوند طوفان کڻي ڀه چا ملا مه ٿي
مار هم ڀردي لاس باندڙي نه وڙي ٽوڪ

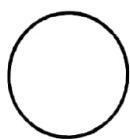

ڏ ڇي له عظمتونو نه زار
ڇي ڏ زامنو ڀي وڏو نه جوڙ ٿي
مياندي ڀه سڀڻ سرگڏو کافي کوي

شهريني دوده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

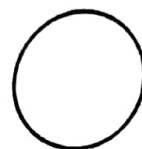

د زوراور اوبه په لوره خبري
آ چي بدخويه يادیده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتلمه
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نو هم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه ضفاي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

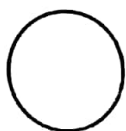
خدا بگو په خوند پسي د ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريده
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

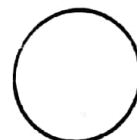

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خيولاسو نه دم اووته

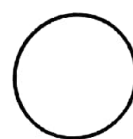

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پي
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پي ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڪي هم زپه صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

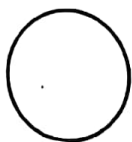

سرتوره مه شي خود ناز مڀمڻي
داسي طوفان راپورته سوه دے چي
په سینه ورخ خلقونه لار ورکوي

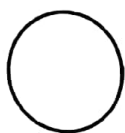

چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښې وږي شندې شي

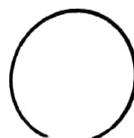

مينه اوباسي له زړگو نه ويرې
اوس که اوبنان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټې نه شي

اخر به مرشم که دا حال وي زما
هيټکې مې يو ساعت له نه اودرېږي
آ پونې مې هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگې مېني پي نه کوي

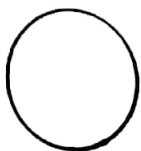

وايي ترڅو پورې به زغم ټيټم
زه درته کور کښې لغړې کومه
خې په کوڅو کښې لوړغې کوي ته

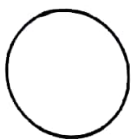

کم عقلي هسي پرېشانه ئې ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگې بڼو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

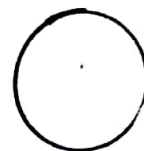

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

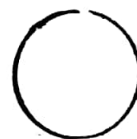

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس په تا ساته

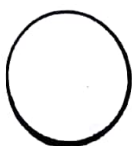

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي خله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

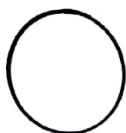

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هيڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

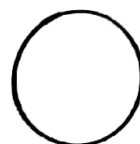

رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
جوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

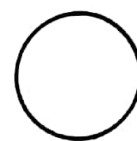

وېلې رب دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاگي چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټي ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

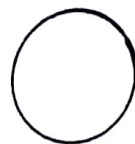

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

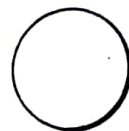

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده جوړ
راته چې خاندي او شپلي غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکړمه
رب دي ي مړکړي چي ترې خلاصه شه

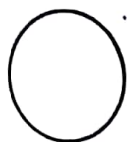

چي مي په زړه ياندي تياره راجي نو
سرکړي سرتور لوپته اوغورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

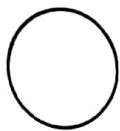

راباندي خواد خلقو مه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو
خدائے شته د وېر وپکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له مونږه اوځي

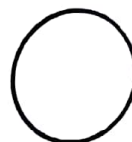
رب دي کانه کړي د شيطان غوربونه
نيه په مړه گڼده مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

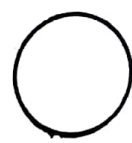
پرېن ده زما په کارکښي کارمه لره
بنځي ماخپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په درېو کانو طلاقه کړمه

شهرينې ما باندې احسان مه کوه
زما د زړه زخمو نه نه رغېږي
خو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

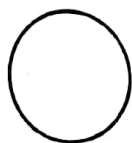

لاس يې تنگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله يې نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري ورواچومه

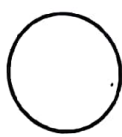

لکه غوتې هان کښې راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلې نه دي
خکه دې زمکه باندې خپې نه گي

خدای شته چنگونه خوښومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خه دے چې
زما دښمن به په ما دوز نه کوي

له دې نه لويه خوشحالي به خه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کښې واورې شي لمبې ژمي کښې

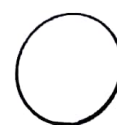

مياندي دې لارې د بچو څاري خو
چې په لندن کښې څوک سبق اووايي
آ په کچه سپښن اودرېږي کله

زُه تَقَانِي دُ مَحَبَتِ پِشَرَنِم
شَهْرِيَنِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِيَنِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

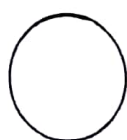

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِيَدَكَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرَكِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

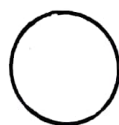

جَوِي دِستور نوے كوي وختونَه
ما خَو مِيرِي هَم ازار كِرِي نَه دے
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُه دِي لَه بِنكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يَو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرُه نَه سَوَزِي؟

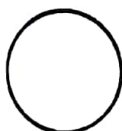

دِر پَه پَه بِي خَايَه وخت دِي اورتَلِم
داسِي لَل كَل شومَه شَهْرِيَنِي زَمَا
نَكَه چِي بَانْگ نَه خَو ك يَانْگِي اوشِرِي

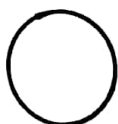

تَه نِه لَه لَوِي نَه مَرشَو نَه وے
بِنكَارِي ! بِنكَارَه بِي انصَافِي دِي اوكِرَه
مَارغَانَو جَالو كُنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډه شوه

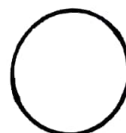

د خدا قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شړلے فاه شي

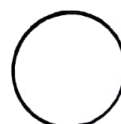

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کړمه د زړه زخونه
کلونه مراوي شي په شين يو تي کيږي

خدا ښته ژړا د زړه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتلے نه وي
زما په سترگو کښي د چا اوښکي دي

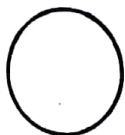

ساه تري وپستلے شم په دوو گو تو کښي
خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوري
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

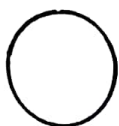

نورد قرب د امونه ماء غوروي
زما نظر دهوکه کېدلے نه شي
زه خه دوو مېښو کتے خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ڙوند
ڏ خوندي رنخور تري فحاشي جوڙه ڪري

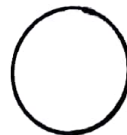

او واهه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي
او مونڙن له ساگو سره گهوتي اوخورو

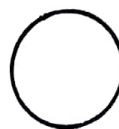

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏ ڇم
ما ڏ مارغانو ڙي هم زده ڪري خو
ڏ بيدامني علاج مي هينچ اونئ شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي مي هينچ غلاته شو
ڏ ڇم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

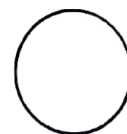

تپوس ڪوم ڏي ڪنبي گناهه چاته ده
ما مشران ڏ ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم

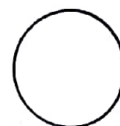

نورزه انصاف ڏ چانه نه غوارمه
که وس مي اورسپد شپريني زما
واڙه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مټه کوه

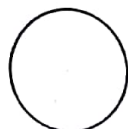

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياتې روم ورونه

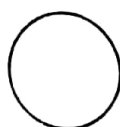

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

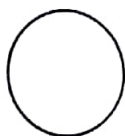
منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

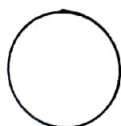
رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پگوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

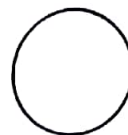

شېرینه وايي که سيلو راغله نو
خدایه شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وېنو او خوره

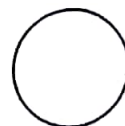

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

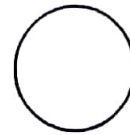

زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

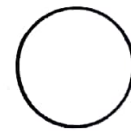

منم فضا ي معطره کړه خو
خدایه شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

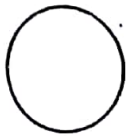

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

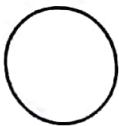

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتمونہ کوی

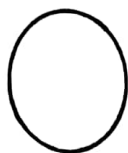

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِينِي بِنُه پِيئَرَنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبَنَتِي شَتَه دَه
خَه خَه دَ لَو بُو گُو دَاكِي خَو نَه يَم

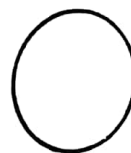

مَن چِي هِيئَت تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي
لَه تَعْبِير وَنَو نَه خَو بُو نَه وَي

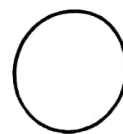

دَا تَقَدَس يِ لَه گَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي كَلَرَنگِي ، لَه تَا
دُ گُو تَم بَدَه بَجْتَمَه جُو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوِي يَم بِي نَنگَه نَه يَم
پَه بَد حَالِي بَانَدِي يِ مَه تَبْرُوخُ
غَوْبِنَه كَه اَو سُو زِي پِيئَرِي نَه بِنُه وَي

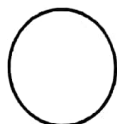

دَا سِي نَا رَا سَتَه كِرُو دَ رُونَد عِي شَوَنُو
اَو س چِي بَجَلِي لَدِرَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِي زِي هَم وَهَلِي نَه شُو

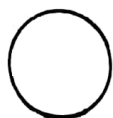

دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لُو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِي شَتَه وِي
هَلَتَه دُ كَانُو بَارَانَو نَه كَسَن يِ

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
سَجَرَه حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

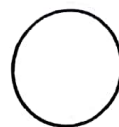

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

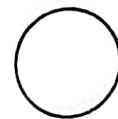

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَا سَتَه جِي نِي دَه
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَرَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَهْر دِي دُ صَحْرَا رِيگُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِيْرِي كِنِي اوسِي

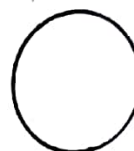

چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه مَكْرِي اَوْلِيْدَه
نَو وَا رَخْطَا پِيغَلِي لَه خِيْلِي وِيْرِي
دُ اَزْغِي اَوْبَه پَه مَه اَوْشَكَلِي

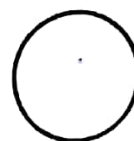

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكَبَر مَه زُهْ
مَه خَامُو شِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي
غَرُونَه لَوَا شِي نَدِي چِي غِي اَوْنَكْرِي

شپې چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ماپه ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايت د موسيقي موجونه

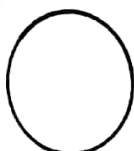

تکړ تکور به ي زخونه نه وي
چې ي په ټول وجود د ناز مېرمنه
لکه د ژمي د غرې خوره شي

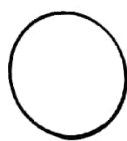

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا ورمبې خړيکې وهلي نه وي
چې لارکني لوت شي د ورمو قافلې

وږمه وږمه شي په هوا کني ورکه
او پانې پانې شي په لارکني خوره
غوټې چې کله شوه پکني پاتي شي

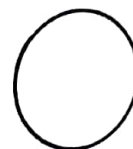
رب به ي روغ کړي که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په حان شه تجربي کومه

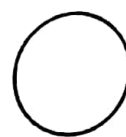
اوس دې ستم ته د ژوند شه او وایم
چې زه د خپلې تندي حال وايمه
نو په سيند ونوکني اوبه اوچې شي

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

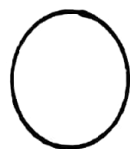

زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

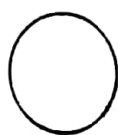

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهر
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

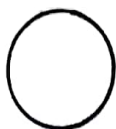

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيزي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

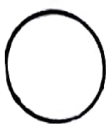

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونه يې وېدل هرڅه په شرق اوگله
خو رب دې اوس زما خاوند اوڅښي

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

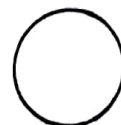

له خپل عادتو او پرېدو نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ منو کوه
بيا به قسم دے داسي کار منو کوم

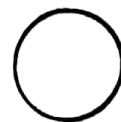

پخه توبه که لي ويستاي ده هم
په پتو سترگو پرې باور منو کوه
پرے که اوسوزي خو ول وي پکنای

شېرینې ستا گياي په سر سترگو خو
که دي زما دابده ورځ اولیده
درنه به او تېستي د شېرې خوبونه

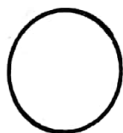

خاغا زهه به خرابېني زما
لا خو مي سترگي هم ورغلي نه وي
تا د کچه خوبه راپاسولم

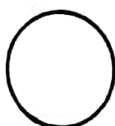

بهر چې نه کرې له درشل نه قدم
چې لي دولی د پلار له کوره اوچي
پوے شه د بنطي جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له ټوقې ورځه
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

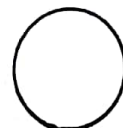

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تشخوند ما وه

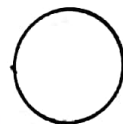

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهانسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

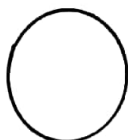

خدائے شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لاه کله شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

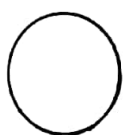

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگي ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وټي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پره اذانونه واورم
زره مي قرار شي په سعيده پرپوچم

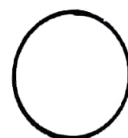

زه عجاھد يم د اسلام اومتی
د پر گنهکار يم خو که وخت راخي نو
زما د توري زور به هم اووينی

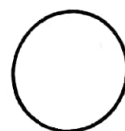

ساینس دے کنهوتضادونوکني ورک
که مرحله د اختلاف راخي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسي خم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

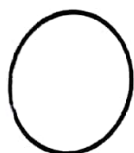

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
خان سره غپن کني کوي کوي کوي

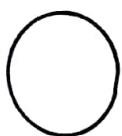

بي شکه خان بناي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

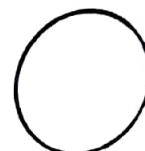

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

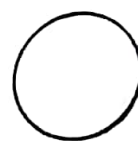

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناسته وي

کافي ره دومه اطمینان ماسره
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

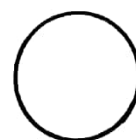

ما کني مگني خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

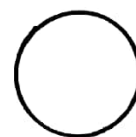

توبي اوباسمه توبي ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

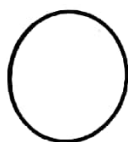

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه ډب سپي ترينه بنه كومه

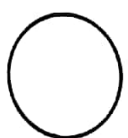

د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پرېوځي په ماحول د گناه
د بنسار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

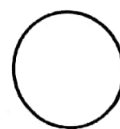
موشكافي دي ي په شريقي اوگي
چي شريعت سره په لاره نه ځي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

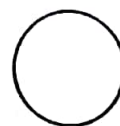
څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونځ شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

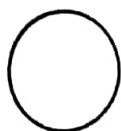

کښې بنسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

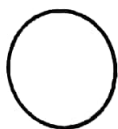

بې حايه ضد دې داسې رڼ مرېز کړم
لکه بيد بخته پښته پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

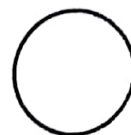

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

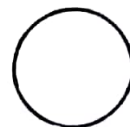

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابگر شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

ماه وایه، نه پته پته بی نسر په گوته
راسره داسی گوته تا اوکپه چی
په غریبلو سترگو هڅه نه وینم

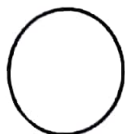

د تکلف محتاجه نه ده، مینه
وس چی دی نه رسی زمالیونوی
تاوده ستونه راته خله کوی

که ی په کور کښی هڅه درک نه لگی
خو چی مېلمه راکره راشی نو بیا
ورله خپل خان حلالوے شمه

بلا خوندونه به پکښی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تنده د کمل په پرخه نه ماتوم

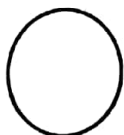

اونی په دغه غم کښی خان اوخوړه
زما پخې مېوی به دی موسم کښی
د چا سپرو جیولی ته خان غورخو

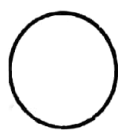

خپله لمنه په خان مه اړوه
دا ته چی بل بریندوی اومنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځی

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

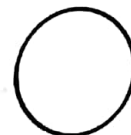

د ترخه مه اوځه د کلي اوځه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

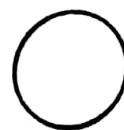

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورځ به خه اوویني
چې دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه وې ککوي حجره کني

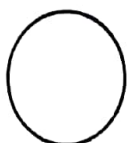

زار د نیاریانو له نرمی نه شمه
بنځي یې دومره په سر اوختلي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

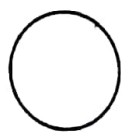

لکه شیشه یې زړه ذره ذره شي
د شپې چې پاسي د رڼا قاتلان
په کانونو اولي د کوڅو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلكه ده
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

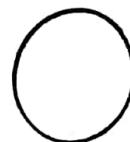

کور لانه ورک ده او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

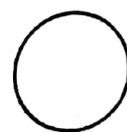

سترگي په دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږه راوولي

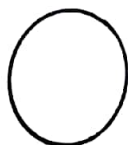

چي ي په تي وي اشتهار اوکته
وسل ئي دا په بڼو مېر ظلم ده
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

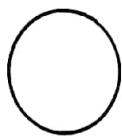

دخدای کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه کي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگې نشته دے
پلار چې راپاسې خپله لور خرڅوي

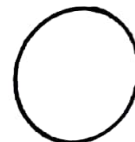

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

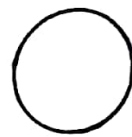

رښتيا وينا به په هر حال کښې کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښې ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله

د احمقانوڅه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښې غوږل نه کوي

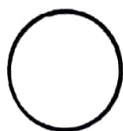

چرته د يو لاسه خټلے دے پېرې
تا چې په خپو نگرينې پورې کړې
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک و فطرت لاری نیولے نئے شہ
زخم چي سہوا شہي تاتہ بندہ پتہ دہ
گردانی شہلاد، آتش نشان شہي غروندہ

نن چي مي شوندي ورتہ اوچيچلي
وہل مي خپل علاج پتہ وخت وي پکار
ستا پتہ مانغو کني جو پچنيچ شوک دے

شوک ترينہ سمہ ورخ بيدے نئے شہي
راغبہ مي اوڻکو پتہ رخسار خوارہ کپہ
بنکاري چي بيا چاتہ اوبہ خروي

وہن مبارک ورتہ ورتہ وادہ شہ
خوستا و سپين سر نہ قربان شم ابي
بشي نہ مياندو نہ چي شوکوي

هر شہ چي ووخوتابہ چون نئے کوؤ
راتہ پتہ شا چا وچولے مي جور
داسي چي خولي پوري دي بچے اوترو

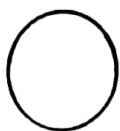
در سرہ داخبرہ نئے منہ
کہ زبہ دي تور دے لہ دنيا زاهدہ
نو بيا د کور سفيد شہ کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدِے کَرِے يَمِه
رَانِه چِي لَاس دُ مِيئِي رَابَنگَلُو تَا
دُ سِيئِنْد چِيو رَالِه پِنَاه رَاکِپَرِه

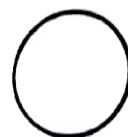

تَه خِيَلِه لور خور قَرَمَبَزَنَه گَمِنَه
خو مَآخُه دَاسِي اورِپَدِي دِي چِي
خِيَلِه بَرَجو لِه پَرِدي بَاتَه بِنُه وَي

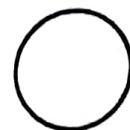

دُ ثَوْنَدِ پِه هَر پَرَاؤ تَنور لِبِه دِے
دُ بَارَانُونُو اَنظَار مَه کَوِه
چَرَتَه وَرِيئِي غَرغَنَدَه اُونکِرِي

دُ دِش دَا لَوُے اِحسَان بَه خُوك هِيروِي
لَا جِيئَاکُو دُ لُشُو کَالُو نَه وَي
دُ پِنغَلتُو بَغُور حُنگ ي مَلَا مَاتَه کِرِي

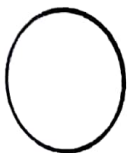

چَا لِه هَم نَه وِرکُوِي هُآءِ پَه زِرَه کِنِي
پَه صَفَايِي بَانَدِي ي مَه تَبَرُوخَه
هِيرو خِيَل مَج دُ اِيئِي نَتَه دِے

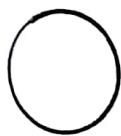

سِرکَه مِي غَوَارِي نُو پَه خُو دِکِنِي اِهَه
کَه سِيَادِي دِي پَه حَان رَاوَسْتَلِي
سِر بَه هَرخَه تَه وِر پَه خُو پِي کِرِه زَه

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږې لارې داروگړي زما

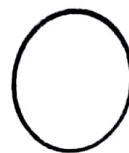

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

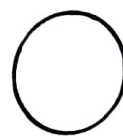

شهريني دا يو اعتراف به کوي
درد د خدا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتېاي دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غېږه کښې زوے راکوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کني خوب دُ چکودریا تي نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاپکاریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
۴. راتہ غوږونو کني بنگري شرنگوي
دُ پښتو هايکو مجموعہ (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کانيي دُ کھل پتہ لاس کني خود نه گوي
دُ پښتو هايکو مجموعہ (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير به شد وي
پښتو شعري مجموعہ
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بيباکئي اظہار، دُ اردو تقریرونو مجموعہ

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**